

LITERATURA

Obrir-se les venes

Club Editor reedita la més pasoliniana de les novel·les de Blai Bonet, un crit de llibertat que es basa en la història de Marc Esquert explicada per ell mateix, un *ragazzo di vita*, que des d'una taula de fòrmica de Ginebra estira els fils de la seva educació sentimental i exposa una memòria crítica del catalanisme cultural barceloní que xiscla com un sac de gats.

XAVIER PLA

Míster Evasió, la quarta novel·la de Blai Bonet (Santanyí, 1926-1997), es va publicar l'any 1969. La primera, *El mar*, la va treure Joan Sales a Club Editor. La segona, *Haceldama*, Edicions Aymà. La tercera, *Judes i la primavera*, Editorial Selecta. I de *Míster Evasió*, finalment, se n'encarrega Llibres de Sinera. Que un autor vagi saltant d'editorial en editorial a cada nova obra publicada no és gaire bon senyal. Més aviat al contrari. Entre la lluita diària i natural per la seva supervivència i els enfrontaments que Blai Bonet va haver d'anar superant amb els sectors més conservadors i catòlics del catalanisme cultural dels anys seixanta, fa la sensació que el control del text de les seves novel·les es va anar deixant.

Míster Evasió és una novel·la excèntrica i enlluernadora, amb alguns dels moments més ful-

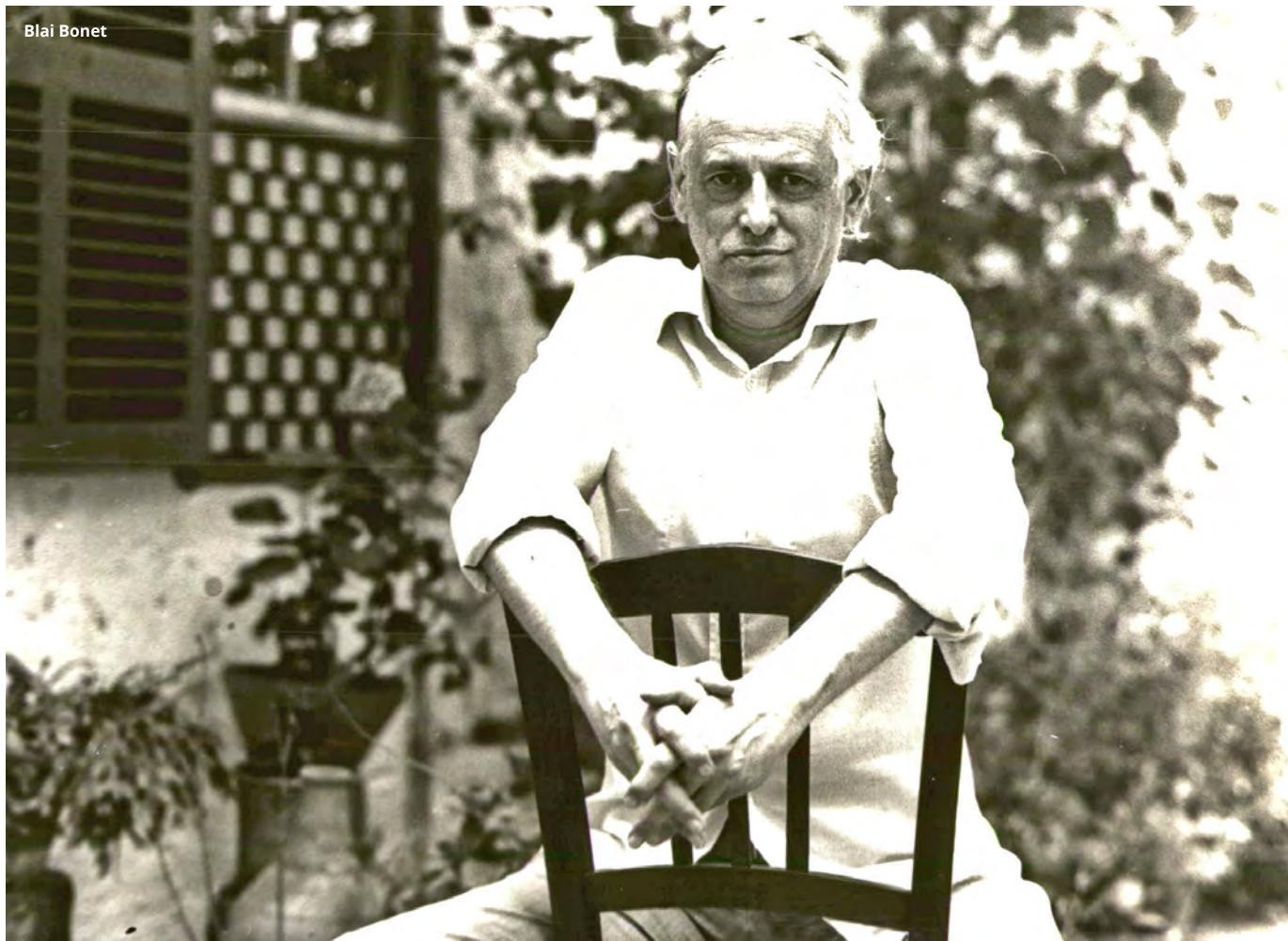
gurants de la narrativa catalana contemporània, començant pel seu títol, inoblidable, seguint per la bellesa elèctrica de molts dels seus fragments i acabant pels nombrosos jocs textuais que, a mode de *patch-work*, reconstrueixen l'educació sentimental del personatge. I, sobretot, la memòria d'un cert catalanisme cultural barceloní dels anys seixanta. Però, alhora, fa la sensació que és un llibre sense nord, que massa vegades provoca confusió en el lector, el qual se sent desamparat davant d'un cert experimentalisme que no acaba de funcionar, davant d'un desbordament de jocs de mots, d'imatges bellíssimes, de personatges tèrbols que provoquen més que desconcert. Sembla clar que *Míster Evasió* no va tenir un "editor". Pensar, si acceptem la hipòtesi, el que hauria pogut fer una bona lectura de Joan Sales d'aquest manuscrit, que era un diamant en brut, fa somiar. Si no fos que, precisament, és Club Editor qui afegeix la publicació de *Míster Evasió* al seu catàleg, en edició de Nicolau Dols, al costat de *Judes i la primavera* i *El mar*. Ara, a més, amb la incorporació dels

fragments eliminats per la censura franquista, tot i que amb alguns criteris d'edició discutibles: per què grafia "cuentu", "barri Xinu", però "gamberro"?

Marc Esquert és fill de fuster i empordanès, la comarca que defineix com a "reserva espiritual de Catalunya i *baluarte moral de Occidente*". Escriu en silenci i sentint a fora la pluja. Escriu a mà, en un bloc, sobre una taula de fòrmica d'un petit estudi. Escriu a Ginebra i beu ginebra, molta ginebra, perquè "escriure és talment beure per recordar". Mentre escriu, Marc tendeix a fer "frases", aquelles que qualsevol lector de Blai Bonet reconeix com a seves: "vaig descobrir que el món és un hospital", "vaig començar a sentir-me xarnego entre companys de col·legi", "la naturalesa és una guardiola de quarts d'hora", "tothom, almenys, un dia de cada dia és Ulisses". I hi ha, com sempre, aquell món propi, fet d'imatges crístiques i de nois desesperançats a la sorra, de sentiment de culpa i voluntat d'alliberament, d'una vivència de la sexualitat a flor de pell i d'un erotisme net i lluminós.

Ho diu el personatge mateix: és una novel·la que no és ben bé una novel·la. És un collage amb el qual intenta reconstruir la seva vida i, sobretot, evocar la seva etapa agredolça a Barcelona. Ho fa amb diàlegs enginyosos, divertits i provocadors (quina orella tenia Blai Bonet!) i també amb notícies de diari, cròniques medievalitzants, poemes, cartes i anuncis de publicitat. Les referències de l'època són freqüents: Françoise Hardy i Brigitte Bardot, Bultacos, *tejanos* i *vaqueros*, Trinaranjus i Optalidon, i sempre els nois atractius dels anuncis d'eslips i *braslips ocean*. Tot plegat encapçalat per alguns dels millors

Blai Bonet

epígrafs mai llegits, d'entre els quals destaquen el de James Joyce: "Irlanda: truja que devora la seva pròpia ventrada" i el de Boris Pasternak: "Aquí on, de vegades, obrir la finestra és com obrir-se les venes".

Marc Esquert ha deixat a Barcelona els silencis, les vergonyes i les tristors. Ha hagut de rompre amb tot, marxar de la ciutat, sortir de l'ou per poder ser lliure: "campar sol en la lluita per la vida!". El seu és un crit de llibertat, perquè sap que el que costa més temps, diu, "és fer-se un home", a la manera d'Albert Camus. Com que també sap que la terra cria corbs, com que se sent "xarnego sense ser-ho", com que la resistència cultural catalanista és plena de "subsecretaris i d'homes a mig fer" i gerents editorials que "desinteressadament" aporten un capital per la pàtria, no li queda més objectiu

que l'evasió: "un cop s'és home, costa una colla d'anys deixar de ser nens. Als nois, sovint no ens és fàcil ser un bon animal." Primer, se'n va a peu al Somorrostro, el barri la memòria del qual va desaparèixer amb els Jocs Olímpics: "Caminàvem ran de mar: feia olor de podrit. Era de més bon mirar que merenderos, escombraries, barraques fetes en una nit, amb portal baix, tapat amb cortina de saca". No, no és tremendisme, admet ell mateix. És tocar la realitat, la dels bars, els nens abandonats, les prostitutes i els macarrons. Després, a Ginebra, on troba el mestre Uriac, un patètic Josep Carner exiliat que porta escrita al rostre la paraula: *simbol*. És tot el que Marc Esquert, "amb rebequeria, meitat orgull, meitat tendror", no ha volgut ser, decidit a no ser mai verge ni màrtir.

Míster Evasió

BLAI BONET

Postfaci de Nicolau Dols
Club Editor
Barcelona, 2022
256 pàgines